

Per què un partit històric com ANB decideix tornar a la primera línia política?

—Perquè, després de quatre anys d'*apartheid* polític a totes les institucions basques, consideràvem que s'havia d'obrir una porta que permetés a la sensibilitat independentista, d'esquerres i republicana de tornar a ser-hi present. I ens hem tirat en aquest maremàgnun per fer possible aquesta presència.

—Hi ha qui pensa que ANB és el *pla C* de Batasuna...

—Nosaltres no som el *pla C* de ningú. Som el partit que va fundar l'esquerra abertzale el 1930 i que ha mantingut una presència política i social ininterrompuda de llavors ençà, presència que no va poder interrompre ni tan sols el franquisme. Som on hem estat sempre. Àngel Acebes es preguntava com hem aconseguit el miracle dels pans i els peixos. El miracle dels pans són els 700 mil euros que el govern del PP ens va haver de tornar a contracor pel patrimoni històric robat. El fet cert és que ens van tornar una part miserable dels diners que ens havien robat. I, pel que fa a la part dels peixos, en aquest país es tanca un diari d'esquerres i abertzale i en dos dies se n'aixeca un altre, o es tanca l'únic diari en èuscar i també se n'aixeca un altre. Per tant, la qüestió de configurar 240 llistes ha estat molt més senzilla que l'esforç que va haver de fer aquest país per completar dos projectes editorials d'aquestes dimensions. Essent un partit molt petit, el 1936 vam aconseguir completar quatre batallons de *gudaris*.

—La justícia espanyola ha anul·lat la meitat de les llistes d'ANB amb l'argument de la *contaminació*...

—Som un partit laic i no entrem en termes d'hermenèutica ni en explicacions de la Santíssima Trinitat. Ha de quedar clar que, per sobre del galimaties jurídic, polític i mediàtic, s'han vulnerat massivament els drets civils i polítics de milers de ciutadans bascos. I el circ que s'ha muntat pretén justificar allò que és totalment injustificable: que més de 20.000 bascos hàgim estat analitzats com si fóssim conills porquins en un laboratori nazi. El terme de *contaminació* mateix és del tot antidemocràtic. Com pot una persona *contaminar* una llista, una societat? Són els termes que

“El rei hauria de defensar els seus súbdits il·legalitzats”

Antxon Gómez (Vitòria, 1965) és secretari general d'Acció Nacionalista Basca, formació que assegura el retorn parcial de l'esquerra abertzale als ajuntaments. S'han quedat pel camí prop de 400 llistes independentistes que la justícia espanyola considera 'contaminades'. Aquest guarda forestal, que fa 20 que milita a ANB, només presumeix d'una 'contaminació': la de seu fill Beñat que, a set anys, pateix pel Barça en compte de patir per la Reial Societat.

els nazis empraven a Alemanya! Que això aparegui en l'àmbit periodístic és demencial, però que s'inclouï en una resolució judicial hauria de fer reflexionar seriosament fins on està arribant l'estat espanyol.

—Com interpreta que entre les llistes anul·lades pel Suprem i el Constitucional hi hagi les de les principals capitals basques, les de les Diputacions i també la candidatura d'ANB al parlament navarrès?

—Provar d'entrar en la lògica d'això que ha passat és un esforç intel·lectual inútil que ens allunya de l'autèntica qüestió: un estat de l'Europa occidental, que se suposa modern i democràtic, no pot fer servir termes com *contaminació*, no pot haver-hi ciutadans de segona. No pot ser que per un costat se'ns digui que no tenim cap causa penal oberta i, alhora, es determini que si ens ajuntem més de tres *contaminats* una llista queda invalidada. Que ens facin uns certificats de penals en què ja es digui directament que aquests 20.000 ciutadans no ens podem presentar a les eleccions. I després que capegin aquest

toro davant els tribunals europeus i hi expliquin per què una part de la població basca ha estat marcada com els jueus, amb una estrelleta que diu que són ciutadans empestats.

—L'amenaça de la il·legalització ha estat una constant d'ANB...

—Després de l'alçament de 1936, el meu avi, un dels fundadors d'Acció Nacionalista a Vitòria, va estar empresonat tres anys i mig pels franquistes, acusat de voler ser regidor d'ANB dins les llistes del Front Popular. I és demencial que 70 anys després el seu nét es vegi acusat novament de presentar-se per les llistes d'ANB en unes eleccions municipals i forals basques. Per desgràcia, som en un ambient polític més pròxim al dels anys 30, amb una extrema dreta desbocada que demanava il·legalitzacions i enviava a la foguera tot allò que fos *rojo separatista*, que no al d'un estat de l'Europa d'occidental, com el Regne Unit, amb una tradició liberal i molt més democràtica, com s'ha demostrat amb la victòria electoral de l'independentisme a Escòcia o en el procés d'Irlanda. El govern britànic



en cap moment no ha amenaçat els escocesos de treure els tancs o d'enviar la RAF perquè bombardegi Edimburg, ni tampoc de tancar a la presó tots els parlamentaris escocesos. Som més a prop de l'esperit *joseantoniano* dels anys 30 que d'una dreta britànica molt més racional i democràtica que intenta convèncer els rebels escocesos per mitjà de la paraula que estaran molt més bé dins l'economia britànica.

—**Les relacions d'ANB amb el PNB sempre han estat complicades. En aquesta campanya, els principals atacs d'Acció Nacionalista Basca van adreçats al partit d'Imaz...**

—El PNB és la *dretona* basca, carca, neoliberal, que, com en el passat, s'aprofita de la il·legalització d'una part de l'esquerra abertzale per continuar fent negocis i intentar seduir Espanya, com diu ara Josu Jon Imaz.

També cal destacar que la proposta que l'esquerra abertzale ha posat sobre la taula d'un Estatut de quatre —Àlaba, Guipúscoa, Biscaia i Navarra—, amb el dret d'autodeterminació, no és pas cap creació nova. És la mateixa proposta

que va fer ANB a la República per aconseguir un encaix legal de l'independentisme basc dins Espanya. Un Estatut de quatre amb l'autodeterminació seria el punt mínim de convivència entre l'independentisme i la legalitat espanyola. I a partir d'aquí li tocava a l'estat de seduir els bascos per convèncer-nos que estem millor dins d'Espanya, i no al revés.

—**Zapatero presumeix d'haver il·legalitzat més candidatures de l'esquerra abertzale que no pas el PP quan governava Aznar...**

—Si vol arribar a un procés de normalització política, com a Irlanda, no podem entendre que pretengui aixecarlo sobre l'exclusió política d'una gran

“Més de 20.000 bascos hem estat analitzats com conills porquins en un laboratori nazi”

part de la societat basca i en contra de la voluntat de la immensa majoria dels bascos.

—**Quina resposta espera de les urnes?**

—Tenim clar que el 27 de maig hi haurà una allau de vots independentistes, *rojos separatistas*, perquè ens entenguin bé a Espanya. El PSOE i l'estat espanyol tornaran a ensopegar amb la mateixa pedra: no poden fer desaparèixer per decret la realitat social a Euskal Herria. I veuran que, després de cinc o sis anys de Llei de Partits, la realitat social és la mateixa.

—**I de quina manera afectarà el procés de pau la presència d'ANB a les institucions?**

—La història d'ANB és la història de 70 anys de mà estesa cap als sectors progressistes de l'estat espanyol per a mirar d'encaixar l'independentisme en la legalitat espanyola. Però 77 anys després, la mà oferta també comença d'estar cansada i ens rumiem si hi ha cap possibilitat real d'assolir aquest encaix o bé si cal amollar les amarres amb aquest Estat monàrquic que es demostra incapaç de comprendre i respectar això que s'anomena Espanya i que és tan summament plural.

—**No el veig gaire optimista sobre la possibilitat de reactivar el procés de pau després de les eleccions...**

—L'única solució per al conflicte basc és el diàleg. No hi ha cap més remei. La solució ha de ser negociada i pactada, de respecte a uns mínims.

—**Tot i ser republicà, doncs, coincideix amb el rei d'Espanya, que es mostra partidari d'intentar una sortida dialogada...**

—Sí, però m'agradaria parlar d'un altre rei, el de Bèlgica. Quan els nazis van envair aquell país i obligaren els jueus belgues a posar-se una estrella de David al pit, el rei també se la va posar. M'agradaria que el rei dels espanyols es posés la insígnia dels seus suposats súbdits il·legalitzats. Si és tan demòcrata hauria de denunciar aquesta situació i dir que, fins a l'últim poble d'Euskal Herria, els seus súbdits tenen tots els drets civils i polítics, i que ningú no els considerarà ciutadans de segona, ni raça maleïda, ni tampoc uns empestats.

*Daniel Gómez
Bilbao*